

tre altres el significat de 'rapar, gratar', 'rasar, eixonar': ell mateix i, encara més, el derivat *destringere* s'aparien amb *strigilis*, i en els clàssics, en l'article de Forcellini, es troba repetidament el grup fraseològic *strigili destringere*.

En efecte, entre les formes de les llengües descendents del llatí, n'hi ha unes quantes que presenten inequívocament l'evolució fonètica corresponent a *i*: *estrelba* és més freqüent que *estrilba* en oc. ant., *streglia* és en lloc de *striglia* la forma de l'italià medieval, es diu *straiglia* a l'Engadina, *streil* en còrnic, i si hagués tingut *i* el mot hauria donat vocalisme *ei* en alemany i no pas *striegel* (REW, 8312). D'altra banda en català el tractament de la postònica, conservada per *estrijol* —enfront del fr. *étrille*, oc. *estrelba*, *-ilba*, it. *streglia*, *-iglia*, etc.— acusa també una influència semiculta en el descabdellament fonètic del mot, més accentuada que en cap de les formes d'aquestes llengües. La conclusió és clara: per més que el mot vagi transcendir ràpidament, i a fons, en l'ús popular, degué sofrir una mica pertot, i en català més que enlloc, la influència de les formes llatines o llatinitzants que usaven els veterinaris, cavallerissos de grans senyors i tractats d'hípica.³

DERIV.: *Estrijolar* [S. XIV, Ord. Palat. i veg. supra]; *estriçoriar* (supra). *Estrijolada*. *Estrijolador* [1507, Busa-N.], i *estriçador* (?). *Estrijolament* [1507, Busa-N.].

¹ Per un malentès i joc de paraules de l'autor o el copista, agreujat per la falta de lectura *c* per *t*, això s'ha tornat *impolici* en l'extret de Balari. És sabut que *Hippolytus* significa 'el qui desestaca o deslliga el cavall' en grec. — ² Versió de 1867, I, 31b; VIII, 46d. Fa l'efecte com si el mot o almenys tals usos del verb *estrijolar* haguessin estat desaprovatats pels seus censors floralescos o consellers barcelonins, car en la versió definitiva, de 1878, els substitueix pertot (en part ja en les versions intermèdies): *ensopegant les serres de sos caixals* VI, 67c, *jaigs esbocinats* I, 31b, *fent-li cruxir com llenya los ossos* VIII, 46d. Aquest *estrijolar*, en efecte, és més aviat 'esbocinar, trinxar', però no hi ha dubte que aquest decantament semàntic tangencial és comprensible i gens il·legítim (cf. «*estrijolar: desmenuzar*» a Girona, DAg.), puix que és resultat normal de l'estrijolament de les bèsties, que, amb aqueixa brutal raspallada, saltin ací i allà una munió de bocins de pell morta, cascàries i crotisser. Llavors hi ha quasi-sinonímia i paronímia amb *trinxar*, que immediatament l'acompanya en el primer d'aquests passatges, tres versos més avall: «a cada passa feràs --- assí y allà badant-li sas barras *trinxadoras*», VI (1867), 68c, i així s'explica l'aparició de *estrinjolar* que en el sentit d'*estrijolar*, raspallar el cavall' registra AlCM a Maó, Ferreries, Tortosa i València (d'on *estrinjol*, supra i el DBal. anota una grafia *estrinjolar* antiga, que evidentment s'interpreta *estrinjolar*). D'ací un *estrinxolar* 'esmicolar' que AlCM recull de Massalcoreig i Lleida, i un *estrinxonar* que li reporten de Mont-ral; i és possible que JM. de Sagarra conegués

de primera mà aquest *estrinxolar*, que usa un parell de vegades en el seu *Comte Arnau*: «potser si hagués matat per gelosia, / faria una altra mena de camí / --- / potser el misteri m'*estrinxolaria*, / però amb la dent més neta i més brillant / ---» (p. 249).

³ En fi el cast. *estregar* (o *restregar*) reflecteix un encreuament de STRIGILIS (-GILARE) amb el quasi-sinònim FRICARE, i per tant és també un testimoni de la *i*. A propòsit d'això s'ha d'emetre la sospita que del nostre *esterrejar*, traducció normal del cast. *estregar*, ha de ser, almenys en part, responsable, el tipus STRIGILARE. Aquest ha donat una forma *estriçoriar* en lloc d'*estrijolar* en els «Secrets d'Agricultura» del Prior de Perpinyà M. Agustí (1617): «la estable que --- lo boyer y puga anar per fregar-los y *estriçoriar-los*». És una dilació de líquida causada per la posició forta (recolzada) del *tr*, dominant sobre la dèbil (intervocàlica) de la *-l*. És ben concebible que un *estriçeriar* nascut en aqueixa forma tendís a canviar-se en *esterrejar* per una espècie de metàtesi, provocada, és clar, per l'etimologia popular *terra*. Per acabar el capítol de les prolongacions catalanes d'aquest verb, em sembla que *estriçillar-se (el cel)* 'as-serenar-se perfectament', si bé degué desenrotllar-se a manera de derivat de STELLA ('quedar estrellat'), fou també per suma i encontre amb STRIGILARE 'netejar' (cf. *vetllar* VIGILARE, *batlle* BAJULUS, etc.); cf. el que dic de tot això a propòsit de *trillo*, *trillejar*, *estela*.

Estrinca, *estrincada*, *estringar*, *estringuet*, V. DCEC (TRINCAR) *Estrinxolar*, *-xonar*, V. *estrijol* *Estrinyaç* (doc. de 1380), sembla degut a una contaminació de *estrijol* (*estrinjol*) per part del sinònim àrabic *al-muhass*, *-assa* (cast. *almobaza*, port. ant. *almafaça*) *Estrip* (que és la forma de Bna. i tot el cat. central, però no de l'Emp., on diuen *estrep*, a l'inrevés del que posa AlCM), *estripall*, *estripar*, *estripa*, V. *tripa* *Estrissa*, V. *drissar* *Estrissar*, V. encreuament local d'*estripar* amb *esquinçar* o *estrassar* (ESTRASSA) *Estriçillar-se*, V. *estela*, *estrijol* i *trillo*.

Estritx, a reserva de confirmació de l'existència i exactitud d'aquest mot nàutic, atribuït a Bna. per AlCM (que no conec personalment de Bna. ni el Maresme, i que no es troba en cap altra font), potser és manlleu d'algun mot italià dial. semblant al napol. *astreçciella* 'coberta, lona', it. *lastricciola* 'pedra d'empedrar', *lastra* 'llamborda', it. *lastricare* 'empedrar', gr.-ll. ASTRACUM (REW, 6118).

Estrivillo, V. *estribot* *Estró* prep., V. *entró* (ENTRE)

ESTRÒBIL, pres del gr. *στροβίλος* 'pinya', 'terbolí, baldufa, objecte cònic', derivat de *στροβός*. □ 1.ª doc.: 1868, SLitCosta.

CPT.: +*Estroboscòpic* [c. 1925, addició d'EdFontserè al DOrt.] suposo amb el sentit de '(disc) giratori que dóna ràpides vistes successives d'un objecte que es mou' (veg. Webster-M. *str-*), format amb *στροβός* 'terbolí' i *στροπέω* 'jo miro'.